

діяльності – юристів та учасників юридичної діяльності – громадські організації, громадяни, органи публічної влади та інші.

Так, А. Е. Жалінський розкриває юридичну діяльність завдяки професійній діяльності, що виокремлює її від будь-якої іншої правової діяльності, що є правильним, оскільки професійна юридична діяльність є одним із різновидів соціальної діяльності професіоналів-юристів у сфері нормативного регулювання.

Практична площина взаємодії професійної юридичної діяльності та правового мислення вбачається у співвідношенні їх змістів.

Для правового мислення змістом слугує його етапність та сукупність засобів правового мислення (процедурних, визначальних, змістовних); щодо змісту професійної юридичної діяльності, то найбільш методично обґрунтованою є позиція В. М. Карташова, який елементами змісту професійної юридичної діяльності називає об'єкти, суб'єктів, учасників, юридичні дії та операції, засоби та способи їх здійснення, прийняті рішення та результати дій (Карташов В. Н. Юридическая деятельность: понятие, структура, ценность. – Саратов: Изд. Саратов. ун-та. – 1989. – с.53).

Тобто, ознака професійності юридичної діяльності є конститутивною як для цієї діяльності, так і для правового мислення, що втілюється завдяки використанню загальноновизнаних методик, дотриманню процесуальних правил, відмежуванню від правової діяльності інших суб'єктів права, оплатності цієї діяльності, що викликана попитом на неї у суспільстві.

Розвиток суспільства вимагає систематичної юридичної діяльності юристів-професіоналів, яка можлива лише при наявності всіх необхідних для її здійснення умов.

Наявність професії юриста детермінує наявність системи професійної юридичної освіти та відповідної системи наукових знань – юриспруденції, як і є запоруками функціонування правового мислення.

Отже, існування професійної юридичної діяльності неможливе без функціонування правового мислення, що є внутрішньою формою її буття, що забезпечує інтелектуальну сторону професійної юридичної діяльності, направленою на фактичне втілення приватних та публічних інтересів та перевірку істинності правового мислення.

Головченко М. Ф.

*Міжнародний гуманітарний університет,
аспірант кафедри теорії та історії держави і права*

ПРАВОВІ ФОРМИ РЕАЛІЗАЦІЇ КУЛЬТУРНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ

Під формами реалізації культурної функції держави ми розуміємо зовнішній вираз діяльності держави в цьому напрямку. Форми реалізації функції держави – це способи практичної діяльності, спрямованої

на втілення в життя цілей держави і вирішення її завдань (Бухтерева М. А. *Формы реализации функций государства* : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Бухтерева Мария Алексеевна. – М., 2002. – С. 23).

Форми реалізації культурної функції можуть бути правовими та не правовими (організаційними). На думку І. С. Самошенка, під правовими формами здійснення функцій держави слід розуміти однорідну за своїми зовнішніми ознаками (характером і юридичними наслідками) діяльність органів держави з управління суспільства шляхом видання правових актів (*Общая теория советского права* / под ред. С. Н. Братуся, И. С. Самошенко. – М., 1966. – С. 51-52). На думку С. В. Бабаєва, існують три правові форми реалізації функцій держави: правотворча (законодавча), організаційно-виконавча (управлінська), правоохоронна (Бабаєв С. В. *Теория функций современного российского общества* : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Бабаев Сергей Владимирович. – Н/Новгород, 2001. – С. 16). В основному погоджуючись з висновками авторам, слід відмітити, що організаційні форми реалізації функцій держави не є правовими. На нашу думку, правові форми реалізації функцій держави є такими: правотворча, правозастосовна та правоінтерпретаційна відповідно до основних видів юридичної діяльності.

Правові форми реалізації культурної функції держави мають такі ознаки:

- це свідомий, цілеспрямований, активний вплив на культурну сферу суспільного життя;
- це видання правових актів, що породжують для її учасників юридичні наслідки;
- це діяльність певно визначених суб'єктів, при цьому коло суб'єктів специфічний для кожної форми здійснення культурної функції;
- це діяльність законна, процедурно оформлена.

Правотворча форма реалізації культурної функції держави є процесом створення, зміни або скасування юридичних норм, що поширюються на сферу культури. Основними видами правотворчості є: безпосередня правотворчість народу, правотворчість державних органів і посадових осіб та договірна нормотворчість. Центральне місце в реалізації правотворчої форми здійснення культурної функції держави посідає правотворча діяльність державних органів, яка відбувається у формах законотворчості та підзаконної нормотворчості.

Нормативно-правові акти, які виникають в результаті правотворчої діяльності, утворюють правову основу реалізації культурної функції. Зокрема, основою правового регулювання у сфері культури в Україні є закони «Про охорону культурної спадщини» від 08.06.2000, «Про охорону археологічної спадщини» від 18.03.2004, «Про культуру» від 14.12.2010. Цими законами та іншими нормативно-правовими актами визначається предмет

правового регулювання (предмет діяльності), суб'єкти правових відносин, методи і засоби регулювання. У процесі правотворчості вводяться до правової системи суспільства певні способи, засоби, методи юридичного впливу на культурну сферу, встановлюються та змінюються нормативно-правові режими регулювання культурних відносин, загальнообов'язкові програми соціального (державного) управління в культурній сфері життя громадянського суспільства.

Правозастосовна діяльність у культурному напрямку діяльності держави поділяється на правовиконавчий та правоохоронний різновиди. Реалізація культурної функції держави у правозастосовній формі передбачає дотримання усіма державними органами та їх посадовими особами усіх діючих правових заборон (наприклад, утримання від знесення або перебудови архітектурних об'єктів культурної спадщини). Не менш вагомою і поширеною формою реалізації культурної функції в межах даної форми є виконання покладених на державу обов'язків (таким є, наприклад, фінансування сфери культури). Адже майже півтори тисячі міст і селищ та понад 8 тис. сіл України мають цінні об'єкти культурно-історичної спадщини. На державному обліку перебуває понад 140 тис. пам'яток, охорона яких потребують відповідного фінансового забезпечення. Нарешті, діяльність держави в рамках наведеної форми неможлива без реалізації наданих державним органам і посадовим особам прав.

Контроль за виконанням законів і підзаконних актів, які регулюють культурну діяльність держави і порядок їх реалізації, а також притягнення до відповідальності за правопорушення в цій сфері, утворюють зміст правоохоронного різновиду форми реалізації культурної функції держави. Сьогодні ця сторона культурної функції держави є особливо затребуваною. Так, у другій половині 80-х років та на початку 90-х ХХ ст. охоронні знаки у Запорізькій області були встановлені приблизно на 80 % пам'яток, але нині вони майже всі зруйновані (Мурзін В. Ю. Про порушення законів України «Про охорону культурної спадщини» та «Про охорону археологічної спадщини» / В. Ю. Мурзін, В. О. Таран // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2009. – Вип. XXVII. – С. 266). Зрозуміло, що це вимагає відповідної реакції з боку правоохоронних органів держави.

Нарешті, складність змісту та особливості застосування законів України у сфері культури зумовлюють правоінтерпретаційну форму реалізації культурної функції Української держави, яка має здійснюватися у формі відповідних рішень, роз'яснень (рекомендацій) вищих судових інстанцій.

Отже, у підсумку слід зазначити, що правові форми реалізації культурної функції Української держави є аналогічними формам реалізації усіх інших функцій держави.